

D ů v o d y:

Podstatou exekučních návrhů, o něž v souzené věci jde, jest, že mají býti exekucí postižena kupitelova práva z kupní smlouvy, sjednané mezi povinným a firmou »G.«, o osobním automobilu, přizpůsobeném na nákladní automobil ev. zn. Č 94.523, při níž si prý prodatelka, odevzdavši věc kupiteli, vyhradila k prodanému vozu vlastnické právo do zaplacení tržové ceny ve výši více nebo méně 40.000 Kč; nezáleží tu na tom, že vymáhající věřitelka v exekučním návrhu kromě všeobecného uvedení práv vyplývajících z řečené kupní smlouvy vytkla zejména i kupitelovo právo na nabytí vlastnictví a jeho nárok na vrácení do té doby zaplacené části tržové ceny ve výši více nebo méně 36.000 Kč, kdyby prodatelka uplatnila výhradu vlastnictví a od smlouvy odstoupila. Na takováto práva kupitelova lze však vésti exekuci podle §§ 331 a násl. ex. ř. (rozh. č. 7174 a 11008 Sb. n. s.) a nelze souhlasiti s názorem rekursního soudu, že by tu nešlo o zpeněžitelná majetková práva, jež ne náleží mezi pohledávky. I kdyby se exekuce na nárok povinného na vrácení zaplacené části kupní ceny posuzovala jako samostatná exekuce na peněžitou pohledávku (návrh učiněný v odst. V vyhovuje též předpisům § 294 ex. ř.), neobstojí důvod, z kteréhož rekursní soud ji zamítl, že totiž prý jde o pohledávku toho času ještě neexistující. Vždyť lze na peněžitou pohledávku vésti exekuci, i když jsou podmíněné, časem doložené, sporné (rozh. č. 4090 Sb. n. s.) nebo závislé na vzájemném plnění (rozh. č. 9197 a 10587 Sb. n. s.), pokud ovšem nejsou zvláštními předpisy vyňaty z exekuce. Nárok na vrácení zaplacené části kupní ceny je však podmíněným nárokem dlužníkovým, neboť závisí na uplatňování výhrady vlastnictví a na odstoupení prodatelky od smlouvy a tkví již nyní v právním poměru založeném podle exekučního návrhu mezi povinným a poddlužníkem. Z toho stavu věci však posoudil rekursní soud věc nesprávně po právní stránce, když exekuční návrh v té příčině zamítl. Zároveň bylo obnoviti usnesení prvního soudu co do zájemného popsaní, jež § 331 ex. ř. podle povahy věci dovoluje.

Čís. 16394.

Vliv devisových předpisů říšskoněmeckých (říšskoněmecký zákon ze dne 4. února 1935 o devisovém hospodaření).

Zaplatila-li říšskoněmecká firma na poukaz (§ 1400 obč. zák.) československého dlužníka jeho dluh u říšskoněmeckého věřitele, zanikl tím závazek tuzemského dlužníka, nemůže-li býti podle říšskoněmeckých devisových předpisů uplatňována nicotnost placení na jeho újmu, ježto nebylo prokázáno, že jako osoba usazená mimo říši Německou znala nicotnost poukazu, třebaže bylo placení pro zákaz uvedených devisových předpisů mezi poukázaným a poukazníkem nicotné a bylo věřitelem československého dlužníka (poukazníkem) vráceno tomu, kdo platbu vykonal.

(Rozh. ze dne 14. října 1937, Rv I 366/36.)

Žalující firma (sídlicí v říši Německé) se původně na žalované firmě (sídlicí v republice Československé) a po prohlášení konkursu na jmění žalované firmy na správci konkursní podstaty žalované firmy domáhá zaplacení 120 RM s přísl. Soud první stolice co do částky 3.60 RM vyhověl žalobě, co do částky 117.40 RM zamítl žalobu. Odvolací soud na odvolání žalobkyně vyhověl žalobě i co do další částky 116.40 RM s přísl. Důvody: Prvý soud nemá žalobu za odůvodněnou, poněvadž podle devisových předpisů říše Německé, zejména podle § 11 prováděcího nařízení k zákonu o devisovém hospodaření mohla firma H. P. platiti v říšských markách žalující firmě jako říšskoněmecké příslušnici v prospěch žalované firmy jako československé státní příslušnice a disponovati s pohledávkou žalované firmy v její prospěch jen se schválením říšskoněmeckého devisového ústavu, a protože podle výpovědi svědka P. ve spojení s dopisem presidia zemského finančního úřadu v N. (devisního ústavu v říši Německé) ze dne 20. srpna 1934 nebylo firmě H. P. dáno takovéto schválení, nýbrž ji onen úřad vyzval, aby do 15. září 1934 dokázala vrácení platby. Žalobkyně právem napadá rozhodnutí prvního soudu pro nesprávné právní posouzení. Placení tvrzené žalovanou firmou a popřené žalující stranou se skládá z dvou právních jednání: 1. z poukazu (assignace) žalované firmy na říšskoněmeckou firmu H. P., aby zaplatila žalující firmě částku z toho, co jest firma H. P. dlužna žalované firmě, 2. ze zapravení té částky žalující firmě firmou H. P., které bylo pro nicotnost zrušeno. Není pochybnosti, že jest užití na druhé právní jednání ustanovení říšskoněmeckých devisových předpisů, neboť jde o právní jednání mezi cizozemci v cizině. Bylo proto podle §§ 11, 38 říšskoněmeckého zákona o devisovém hospodaření resp. podle vyhlášky zákona a prováděcího nařízení k němu potřebí, aby příslušný devisový úřad schválil poukázání částky žalující firmě v říšských markách firmou H. P., nemělo-li býti jednání to nicotné. Ježto však takovéto schválení nebylo dáno, bylo poukázání to, jak první soudce právem rozhodl, nicotné a vrácení poukázané částky žalující firmou firmě H. P. vyhovovalo říšskoněmeckému zákonu a příkazu devisového úřadu. Uvedený poukaz a vrácení poukázané částky nemá vlivu na právní poměr mezi spornými stranami samými. Neboť právní jednání mezi žalovanou firmou a firmou H. P. jest poukazem ve smyslu § 1400 obč. zák. a jest je posuzovati podle právě uvedeného předpisu. Nemá proto významu ustanovení, na které se první soudce odvolává, že nelze uplatňovati nicotnost na újmu žalované firmy jako cizozemkyně ve smyslu devisového zákona. Poukaz podle § 1400 obč. zák. není ještě zánikem dluhu. Dluh zanikne teprve splněním, t. j. provedením přeneseného poukazu. Firma H. P. byla jako obchodní firma povinna jednati s potřebnou péčí, a byla proto povinna obstarati si nutné schválení devisového úřadu k zaplacení pohledávky, a když tak neučinila, nespĺnila své povinnosti, a nelze proto neplatný poukaz pokládati již za zaplacení částky žalující firmě žalovanou firmou, neboť firma H. P. zavinila sama nicotnost a tím vrácení poukázané částky. V té příčině je přisvědčiti názoru odvolatelky, že jde o poukaz za účelem placení a nikoli na místě placení. Že by šlo o poukaz na místě placení,

žalovaná ani netvrdila, ani nedokázala. Ani tvrzení žalované firmy, že žalobkyně ji propustila dopisem ze dne 10. dubna 1934 ze závazku, není s to změnit věcný a právní stav věci. Dotčený dopis, jímž prvý soud připustil důkaz, ale který žalovaná firma nepředložila, byl psán již podle udávaného data před vrácením poukázané částky, neboť vrácení bylo žalované firmě uloženo teprve dopisem devisového úřadu ze dne 20. srpna 1934. I když jest správné tvrzení žalované firmy, že žalující firma ji uvedeným dopisem propustila ze závazku, stalo se to jen za zřejmého předpokladu, že placení provedené firmou H. P. jako poukázanou (asignatkou) bylo platné. To však se ukázalo dodatečně nicotné. Tato dodatečná nicotnost zrušuje proto i dřívější propuštění ze závazku. Prvý soud tedy pochybil, měl-li za to, že dluh žalované firmy u žalobkyně zanikl bez zřetele na nicotnost placení firmou H. P., a jsou proto i nesprávně právní závěry, z nichž vyvodil zamítnutí žaloby. Bylo tudíž co do jistiny odvolání žalující firmy vyhověno.

Nejvyšší soud obnovil v napadené části i ve výroku o útrátách rozsudek soudu první stolice s tou opravou, že částka, s níž byla žaloba zamítnuta, činí správně 116.40 RM s přísl.

D ů v o d y:

Nižší soudy zjistily, že na příkaz žalované firmy poukázala (zaplatila) říšskoněmecká firma H. P. v B. žalující firmě spornou částku v říšských markách, že však ji žalobkyně na vyzvání právě uvedené firmy vrátila, protože firma H. P. neměla k placení příslušného povolení říšskoněmeckého devisového úřadu. Žalobkyně to ve sporu sama uznala a uvedla ve svém přednesu výslovně, že byla nucena »nedovolenou a neplatnou platbu vrátiti«. Nelze tedy pochybovati o tom, že ke skutečnému placení již došlo, a je řešiti jen otázku, jaký právní účinek to má pro souzenou rozepři.

Žalobkyně ve svém tvrzení vychází ze stanoviska, že byl poukaz dotčené částky podle říšskoněmeckých devisových předpisů nedovolený a neplatný. V té příčině jest důležitým předpis § 11 říšskoněmeckého zákona ze dne 4. února 1935 o devisovém hospodaření, na který se obě strany odvolávají a podle něhož se placení říšskoněmeckými platebními prostředky smí konati i mezi tamními obyvateli (v říši Německé) jen s příslušným povolením, jde-li o placení ve prospěch cizozemce; povolení je také třeba k tomu, aby se mohlo nakládati ve prospěch cizozemce s pohledávkami znějícími na říšskou měnu. V řečeném zákoně ve 4. oddílu, obsahujícím již podle záhlaví předpisy občanskoprávní a civilněprocesní, ustanovuje § 38, že obchody, které se příčí mimo jiné také předpisu § 11, jsou nicotné («nichtig»). Nicotnost však nemůže býti uplatňována na újmu osob (§ 38, písm. b) uvedl. zák.), které jsou usazeny v cizozemsku, ledaže by nicotnost toho obchodu byly znaly. K výjimce naposledy uvedené nelze vůbec přihlížeti v souzeném sporu, neboť schází v té příčině tvrzení žalující firmy v řízení před první stolicí.

Je tedy vycházeti z předpokladu, že nicotnost onoho právního jednání nebylo lze namítati proti žalované firmě. To znamená, že placení firmou H. P. na příkaz žalující firmy nepozbylo občanskoprávního účinku v úči žalované tím, že scházelo k němu příslušné povolení. Je-li tomu tak, není překážky pokládati jej v právním smyslu za placení. To ovšem mělo v zápětí zánik závazku žalované firmy podle §§ 1411 obč. zák. a násl., ježto firma H. P. vyhověla poukazu žalované firmy a zaplatila podle něho žalobkyni (§ 1401 obč. zák.). Že placení firmou H. P. je pro zákaz devisových předpisů nicotné a že byla platba z toho důvodu vrácena, nemůže býti žalované firmě na újmu, nýbrž týká se to jen poměru mezi říšskoněmeckými firmami, totiž žalobkyní a firmou H. P. Musila proto býti žaloba úplně zamítnuta. Opravou početní chyby podle § 419 c. ř. s. byl uveden rozsudek prvního soudu v soulad s napadeným rozsudkem.

Čís. 16395.

Soukromí zaměstnanci (zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.).

Zaměstnanec nejedná proti zákazu jiného zaměstnání ve smyslu § 29 zák. o soukr. zaměstn. č. 154/1934 Sb. z. a n., uzavřel-li k zajištění své budoucí existence ještě za trvání dosavadního pracovního poměru novou služební smlouvu s jiným zaměstnavatelem pro dobu po jeho skončení. Porušuje však uvedený zákaz, převzal-li smluvní závazek, že bude činný pro nového zaměstnavatele za trvání dosavadní služební smlouvy. Nezáleží na tom, že dosavadní zaměstnavatel prohlásil, že na zaměstnancovy služby nereflktuje. Takovéto porušení jest podle § 34 č. 3 řeč. zák. důležitým důvodem pro předčasné propuštění zaměstnance.

(Rozh. ze dne 14. října 1937, Rv I 1516/37.)

Žalobce, který byl u žalovaného zaměstnán jako obchodní zástupce (prodejový a akviziční úředník), se na žalovaném domáhá zaplacení 5.000 Kč s přísl. jako platu za měsíce červen, červenec, srpen a září 1936, ježto prý žalovaný předčasně zrušil pracovní poměr bez důležitých důvodů. Nižší soudy uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d v podstatě z těchto důvodů: Výpovědi svědkyně M. a výpovědmi žalobce i žalovaného slyšených k důkazu nabyt odvolací soud přesvědčení, že prohlášením žalovaného ze dne 8. června 1936 nedošlo k žalobcově výpovědi. Podle § 31 zák. o soukr. zaměstn. č. 154/1934 Sb. z. a n. se nevyžaduje k zrušení pracovního poměru výpovědi určité formy a není potřebí užití slov »vypovídám«; výpovědní projev musí však býti tak určitý a zřetelný, aby z něho jasně vyplývala vůle vypovídajícího, aby byl pracovní poměr určitým dnem zrušen. Avšak v projevu žalovaného ze dne 8. června 1936, ať stal se tak, jak jej tvrdí žalobce, či tak, jak uvádí žalovaný ve shodě se svědkyní M., nelze spatřovati projev vůle žalovaného zrušiti právní poměr výpovědí. Žalobce sám, ač tvrdí, že žalovaný k němu prohlásil, že ho ze služby vypovídá